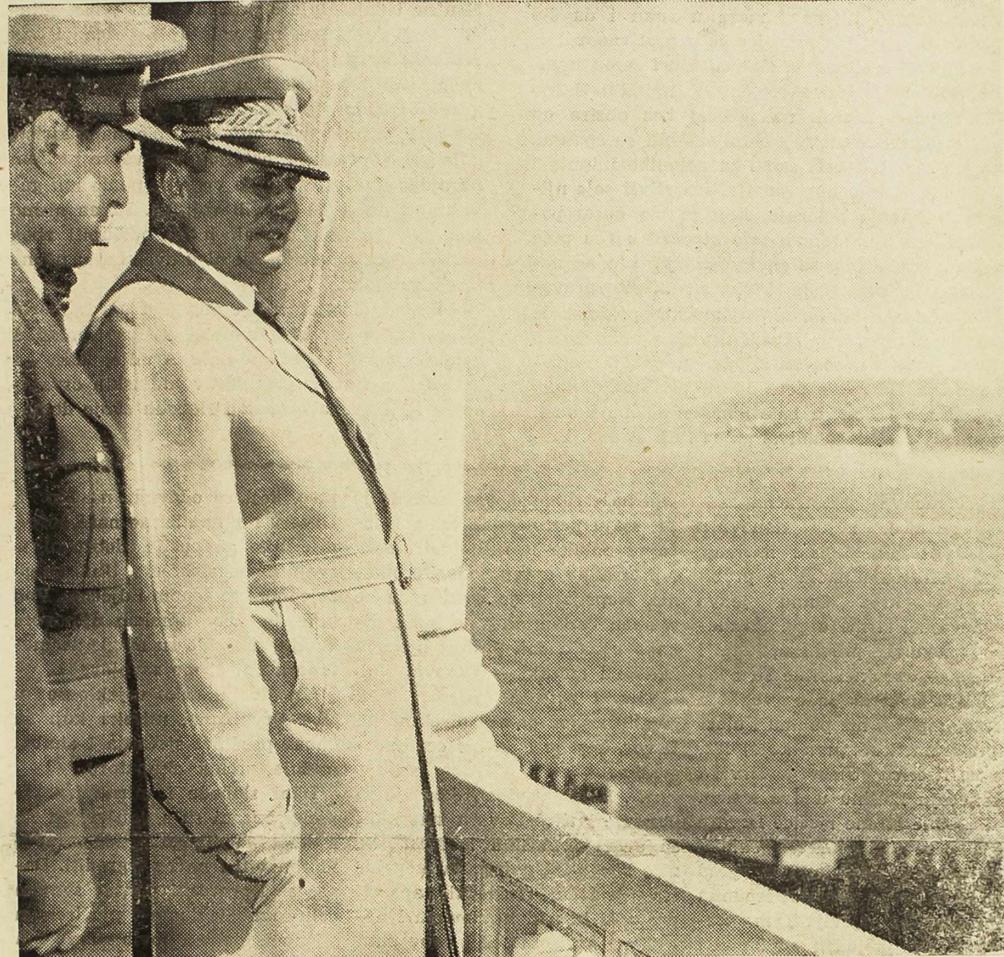

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
Utorak,
27. srpnja 1954.
Izlazi tjedno
God. III. Broj 103
Cijena 10 dinara

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

Iz iskre prvih ustaničkih pušaka razvio se snažni plamen socijalizma

PRIJE trinaest godina prve ustaničke puške najavile su novu budućnost naroda Hrvatske u bratskoj zajednici sa svim narodima Jugoslavije. Tome su i prije težile sve napredne snage u našoj zemlji. Dogadaji u travnju 1941. go-

dine osobito jasno su pokazali, šu zemlju i pljačkali je, oni i da je kucnuo čas, da narodi Jugoslavije preuzmu svoju sudbini u svoje ruke. Otvorena izdaja vladajućih krugova stare Jugoslavije urodila je strasnim posljedicama po naše narode: daju našom zemljom. Domaći fašistički silnici podijelili su na-

kim okupatorima i provodili njihovu istrebljivačku politiku. Pred narode Jugoslavije postavilo se pitanje: biti ili ne biti. U njihovim njezima postojala je jedina općejugoslavenska snaga sposobna da ih organizira i vodi. To je bila radnička klasa sa svojom Komunističkom partijom na čelu sa drugom Titom, onom Partijom koja se, iako stavljeni izvan zakona i zvrski progona od nenarodnih režima, ustrajno, samoprijegorno i junački borila za bolju, narodnu Jugoslaviju, za budućnost radnog naroda.

Okupator i njihove sluge, ustaše, četnici i ostali, ubrzo su morali shvatiti s kakvom snagom naroda imaju sada posla. Tek tada počeo je za njih ovdje pravirat. Njihovo podcijenjivanje te snage i podsmijeh u početku Narodno-oslobodilačke borbe, pretvorili su se u strah pred jednim stvarnim i snažnim novim frontom, tada jedinim u Hitlerovoj evropskoj tvrdavi. Prve ustaničke puške koje su puškile širom Jugoslavije, a koje su podcijenili, postale su vremenom snaga protiv koje su njihovi generalni štabovi morali uzaludno pripremati ofenzivu za ofenzivom na kraju priznaju, da su nemogući protiv tih »balkanskih davola«, koji su tako sjajno organizirani, požrtvovni i smioni. Novi front u Jugoslaviji uvelike je olakšavao borbu antihitlerovske koalicije prikivajući desetke njemačkih, talijanskih i kvisilinskih divizija, kidao neprijateljske linije snabdijevanja i onemogućavao korištenje jugoslavenskog potencijala za ratne potrebe fašističkog zavojevača.

Domaći izrodi i izdajnici počeli su se tresti od bijesa i straha. Nemoći njihovih fašističkih gospodara da obraćunaju s Narodno-oslobodilačkom vojskom i pokretom dovodila ih je do očajanja. Zvijerstva gospodara i službi bivala su sve strašnija. Sluge, domaća izdajnička buržauzija, koja je preko dvadeset godina ugnjetavala narode Jugoslavije i slabila njihovo jedinstvo, shvatila je da joj Narodno-oslobodilačka borba donosi svršetak njene vladavine. Zato je vodena svojim uskim klasnim interesima zaplovila u punu izdaju svoje zemlje, ili točnije: drastično nastavila svoju protunarodnu politiku iz vremena stare Jugoslavije. Time je pred narodima Jugoslavije sama sebi zapečatila svoju sudbinu. Računica da će joj suradnja sa fašističkim okupatorima nakon pobede nad fašizmom od nekoga biti priznata kao mudra taktika i vrlina, jer se borila protiv komunizma (kako je ona nazivala Narodno-oslobodilačku borbu), pokazala se jadnom. Po svojoj načini nije mogla shvatiti da o sudbinu i budućnosti naroda Jugoslavije ne će rješavati drugi, jer je narod svoju budućnost rješavao u svojoj Narodno-oslobodilačkoj borbi protiv fašističkih okupatora i protiv nje koja im je služila u borbi protiv svog naroda.

Naš grad je već od subote poprimio svečan izgled. Mnoge javne zgrade ukrašene su zastavama i zelenilom, a po izložima su postavljene fotografije iz dana Narodne revolucije, kao i slike političkih i državnih rukovodilaca. Na ulicama i trgovima postavljeni su ukusni natpisi, a na tvrdavi Subićevac svjetleći natpis »27. srpnja s petorokratkom«.

Proslava je započela u petak prigodnim referatima koji su održani po svim blokovskim organizacijama SSRNH. U nedjelju je uz veliko učešće gradana otvorena i Mandalini spomen-ploča strijeljanim drugovima, a na Poljani maršala Tita izvedene su vježbe članova dobrovoljnog val-

lizma čini da se glas naše zemlje sve više uvažava u svijetu.

Socijalistička Jugoslavija koja je izrasla i raste snagom svojih naroda i svojih radnih ljudi postala je uvjerljiv primjer kako se u današnjem svijetu ne mjeri utjecaj jedne zemlje samo po tome koliko je velika i materijalno snažna, već u prvom redu po tome što nosi u sebi i što daje čovječanstvu. A naša zemlja daje čovječanstvu takve moralne principe i duhovne vrijednote prema kojima ništa kome je na srcu napredak čovječanstva i sreća čovjeka ne može ostati ravnovrušan. Borba za sreću čovjeka, za mir i ravnopravnost naroda — to je ono veliko moralno blago koje izvire iz našeg društvenog uređenja, iz socijalizma. Moralna i duhovna snaga naših naroda koja se tako herojski ispoljila u Narodno-oslobodilačkoj borbi, u obnovi i materijalnoj izgradnji naše zemlje, u neprekidnoj borbi za nje nu slobodu i nezavisnost, za mir u svijetu i bratsku suradnju među narodima, nije bljesak, varnica što sjevne i ugasi se, već trajan činilac koji danas djeluje u svijetu, vatra koja sve sjajnije plamsa. Na nama je u prvom redu da tu našu vatu potičemo daljnjom neumornom izgradnjom socijalizma. Jer, izvor te vatre je u socijalizmu koji gradimo i razvijamo. To nas spaja s ostalim naprednim ljudima i narodima u svijetu. Stoga naša borba za socijalizam prelazi okvire naše zemlje i slijeva se sa borbenim razvijanjem našeg čovječanstva.

Mi u sebi, u našem radnom čime je naša zemlja udarila čovjeku i drugu Titu, imamo velebiti živi putokaz napretku čovječanstva na liniji socijalizma. Njena unutrašnja snaga omogućila joj je da bude dosljedan i nepokolebljiv borac za mir u svijetu zasnovan na ravnopravnosti svih naroda i njihovoj uzajamnoj demokratskoj suradnji. Svaki korak na putu socijalizma.

Iskri prvi ustaničkih pušaka razvio se snažni plamen socijalizma.

Razvio se da se više nikad ne ugasi.

Uoči proslave Dana ustanka u našem gradu

Šibenik će ove godine svečano proslaviti 13-godišnjicu Narodnog ustanka u Hrvatskoj — dana kada je u našoj užoj republici započela oružana borba protiv okupatora i domaćih izdajnika. Pripreme za tu značajnu proslavu organizirao je Socijalistički savez radnog naroda.

Naš grad je već od subote poprimio svečan izgled. Mnoge javne zgrade ukrašene su zastavama i zelenilom, a po izložima su postavljene fotografije iz dana Narodne revolucije, kao i slike političkih i državnih rukovodilaca. Na ulicama i trgovima postavljeni su ukusni natpisi, a na tvrdavi Subićevac svjetleći natpis »27. srpnja s petorokratkom«.

Proslava je započela u petak prigodnim referatima koji su održani po svim blokovskim organizacijama SSRNH. U nedjelju je uz veliko učešće gradana otvorena i Mandalini spomen-ploča strijeljanim drugovima, a na Poljani maršala Tita izvedene su vježbe članova dobrovoljnog val-

Posjet cara Haile Selassiea

Već više dana kao gost predsjednika Republike Tita boravi u našoj zemlji njegovo veličanstvo car Etiopije Haile Selassie.

Tim posjetom još više su učvršćeni prijateljski odnosi koji se posljednjih godina uspješno razvijaju između Jugoslavije i Etiopije. Osim uspostavljenih stalnih diplomatskih odnosa zaključen je i trgovinski ugovor. U Etiopiji veoma cijene prijateljstvo s našom zemljom, jer nas kako u nedavnoj prošlosti za vrijeme borbe protiv fašizma, posebno talijanskog, tako i danas u nastojanju da se učvrsti mir u svijetu i razvije ravnopravna suradnja među narodima povezujući opću zajedničku ciljevi. Etiopiji je dobro poznato da naša zemlja iskreno nastoji na tome, da u duhu Povelje UN razvija prijateljske odnose sa svima, koji su pripravni da se zalažu za te opće ciljeve, a osobito sa manjim i relativno nerazvijenijim zemljama. Zato mi jedni drugima prilazimo bez predstuda i bez opterećenja iz prošlosti.

Naši narodi divili su se goloručnim Etiopljanima koji su pod vodstvom svog sadašnjeg cara pružali onako junački otpor talijanskog imperializmu u 1936. g. i kasnije do konačnog oslobođenja Etiopije. Sa živim simpatijama pratili smo napore Haile Selassiea da poslije Drugog svjetskog rata očuva nezavisnost svoje

Egipatski ratni brodovi napustili luku

Jedinice egipatske ratne mornarice korvete »Ibrahim«, »M. Ali« i »Domiat«, doplovile su u četvrtak u našu luku u trodnevni prijateljski posjet Jugoslavenskoj ratnoj mornarici.

Po dolasku u naš grad komandant sastava egipatske flote, kapetan bojnog broda Jusuf Asfuri posjetio je komandanta eskadre JRM viceadmirala Josipa Černija i kapetana fregate Milu Počuća, a zatim je izvršio posjet predsjedniku NO-a gradske općine Petru Rončeviću. Nakon toga viceadmiral Josip Černi, kapetan fregate Mile Počuća, a malo poslije i predsjednik NO-a gradske općine Petar Rončević u sredini egipatskih oficira i mornari pregleđali su s interesom kulturno-umjetničke spomenike i gradске znamenitosti. Upriljeno je nekoliko izleta u bližu okolicu,

a jedna grupa je posjetila slapove Krke. Održano je i nekoliko sportskih susreta između egipatskih i naših mornara. U nedjelju ujutro jedinice egipatske ratne mornarice napustile su našu luku.

Istog dana poslije podne na te rasi hotela »Krka«, predsjednik

Svim svojim čitaocima, pretplatnicima i suradnicima

čestita

27. srpnja

DAN USTANKA U HRVATSKOJ

Uredništvo
»Šibenskog lista«

Partizanske jedinice u maršu

Poslije oslobođenja Kolašina i razbijanja četnika i talijanskih fašista listopada 1943. god., II. dalmatinska brigada i IV. crnogorska proleterska pristupile su čišćenju i uništanju četničkih grupica na prostoriji Vasojevići. IV. crnogorska proleterska brigada izvršila je blokadu Italijanske divizije »Venecija«, koja se nalazila u Beranama prinudavajući je da se preda, a II. dalmatinska brigada raščistila je selo oko Berana od četničkih grupica.

I. dalmatinska brigada, pošto je očistila navedeni teren, dobila je zadatak da oslobođi grad Andrijevicu, u kome se nalazio jedan puk talijanske vojske iz divizije »Venecija« i nešto četnika Draže Mihailovića. Po dočivenom zadatku brigada je krenula pravcem komunikacija Marsevića rijeka — Trešnjevo — Andrijevica, rasporedivši 2. bataljon na položajima Kralje sa zadatkom da osigura brigadu sa tog pravca, a sa dva bataljona (1. i 3.) da napada grad komunikacijom, a 4. bataljon upućen je lijevom obalom Lima sa zadatkom da ne dozvoli Italijanima da odstupi tim pravcem.

Kad je 1. i 3. bataljon našao na raskrsnicu puteva Andrijevica — Berane — Matešovo, našao je na talijansku stražu koja je zaborakidala cestu, zaposjela bunkere i druga utvrdenja, naperivši mitraljeze, minobacače i artiljeriju s namjerom da nas odbiju. Ali energičnim i brzim napadom bataljona, straža jačine oko 50 fašista bila je zaborobljena, tako da nije imala vremena da otvori vatru. Brzim maršem bataljoni su pušli u grad i našli na drugu prepreku ježeva i druge bodljikave žice, kao i rampu koja je onemogućavala ulazak u grad. Stražu koja se nalazila kod ovih prepreka bataljoni su iznenadili, zarobili i naredili da se prepreke uklove. U međuvremenu talijanski p. pukovnik komandant navedenog puka, već je bio telefonski obaviješten da su naše snage stigle na ulaz grada, i on je hitno došao na samu rampu u pratinji oficira kojima je naredio da se rampa ne otvara izgovarajući da on nema naredjenja od svog komandanta divizije da nas pusti u grad. Zamjenik komandanta II. dalmatinske brigade, koji je rukovodio sa navedenim bataljonom naredio je ovom tudinu: »otvarajte rampu i sklanjajte barikade, jer ćete za sekundu vi i sva vaša vojska u Andrijevcu biti uništeni. Ovo je moja domovina i vi ćete nam odgovarati za pljačku i sva zlodjela koja ste do danas u mojoj domovini počinili. Borci II. dalmatinske brigade nareduju vam da se predate sa svim svojim oficirima i jedinicama i ukoliko to ne uradite za 30 minuta bit ćete uništeni. Ove riječi djelovale su na talijanskog potpukovnika kao grom iz vedra neba i u svojoj odluci popustio je, otvorivši rampu i uklonivši barikade.

Za vrijeme razgovora između zamjenika komandanta brigade i talijanskog p. pukovnika, borci koji su bili prisutni tog momenta s nestrpljenjem su čekali samo jedan mig svojih starješina pa da zbilja unište talijanski garnizon u Andrijevcu. Pošto su bataljoni zauzeli grad i svu talijansku artiljeriju koja se nalazila na Peovcu, zapadna kosa iznad grada Andrijevice, zamjenik komandanta II. dalmatinske brigade, pozvao je talijanskog p. pukovnika i saopšto mu slijedeće: »Pod današnjim danom i datumom sa svojim jedinicama oslobođio sam grad Andrijevicu koja je pune dvije godine stanjala pod ropstvom okupatorske talijanske vojske i moje će jedinice od danas održavati red u gradu, a sva naredjenja i uputstva izdavat će kao komandant grada, a vama naredujem da mi odmah predate sva skladišta i magazine oružja, municije, hrane i druge opreme i da se striktno pridržavate mojih naredenja. Vaša vojska stavljaju se pod moju komandu i saopće oficirima i vojnicima koji ne žele borbu protiv Njemača u sastavu NOVJ da će biti razoružani. Talijanski p. pukovnik na ove riječi nije reagirao i tako su naše jedinice zarobile čitavi talijanski puk vojnika, koji se nalazio dislociran u Andrijevcu. U to vrijeme IV. crnogorska proleterska brigada oslobođila je Berane i zarobila talijansku diviziju »Venecija« bez puka koji se nalazio u Andrijevcu.

11. i 12. listopada, naše jedinice su preuzele magazine i druge objekte koji su nas interesirali u gradu Andrijevici, postavile red i zavele svoju vlast. Njemački garnizoni koji su se nalazili u Gusinju, Plavu i Peći, još ranije su pomalo letači i avijacije pravili pritisak na talijanske garnizone u Crnoj Gorici i pozivali ih da predu na njihovu stranu i da se zajednički bore protiv naše vojske i naroda, ali mi smo ovdje

Piše : Obrad Egić, pukovnik

DRUGA DALMATINSKA na Čakoru

bili brži — preduhitrili smo Nijemce i onemogućili im spajanje sa talijanskim vojskom radi zajedničke borbe protiv nas.

13. listopada štab II. dalmatinske brigade poslao je jednu četu kamionima u izvidanje prema Murni i Čakoru. Četa je u svom izvidanju primjetila pokret njemačke vojske iz Peći prema Čakoru i neke dijelove koji se koncentrišu oko Plava. U vezi s ovom koncentracijom uputili smo 1. i 4. bataljon iz Podlimlja preko Sikirice k — 1989 — Velika na Čakor radi presjecanja komunikacije kako bi se njemačkoj motorizaciji onemogućio prodor u Crnu Goru. S ovim bataljonima rukovodio je načelnik štaba — kapetan Mirko Šćepanović. Raspored ostalih snaga bio je: jedna četa 3. bataljona da zatvara položaj na Murni. 3. bataljon bez čete kao posadni ostaje u Andrijevcu. Drugi bataljon na prostoriji Kralje sa zadatkom zatravanja pravca od Mateševa i Lijeve rijeke. Jedna četa Talijana sa baterijom topova u rajonu Bijeli Laz, sa zadatkom da napadne neprijateljsku motorizaciju koja bi prodrla komunikacijom kroz Podlimlje. Jedan bataljon Talijana u rajonu Sutjeska i Lugovi. Stab brigada u Podlimlju selo Krusevo.

Pogrešno je bilo slati bataljone na Čakor, a na podesnom položaju Sikirici ne ostaviti nikakve snage. Neprijatelj je vrlo brzo uočio ovu našu grijesku i odmah je iskoristio, poslavši jedan odred vojnika dobro naoružanih automatskim oružjem i zaposjeo Sikiricu plato k — 1986 i prijeći put za Andrijevicu.

Načelnik štaba brigade lomio je bataljone kroz vrlo neprohodni teren putujući dva dana do Čakora, ne izvršivši upotpunosti dobiveni zadatki, vratio se prema Sikirici, ali sada je na istoj bio neprijatelj. Pokušao je jurišima zauzeti položaj, ali svi pokušaji su bili odbijeni uz gubitke od 7 mrtvih naših boraca.

Za vrijeme dok su naši bataljoni otišli prema Čakoru, nije bilo nikakve veće između njih i štaba brigade.

15. listopada oko 16 sati komandant brigade Savo Burić pozvao je telefonski svog zamjenika koji se nalazio u Andrijevcu i saopšio mu kakva je situacija na položajima pomenutih bataljona, naredivši mu da hitno sa 3. bataljonom dode u Podlimlje, a da u Andrijevcu ostane jedna posadna četa iz 2. bataljona. Naredenje je izvršeno i 3. bataljon hitno je prebačen u Podlimlje. Situacija je bila vrlo kritična, jer se za 1. i 4. bataljon ništa nije znalo, a dijelovi koji su se nalazili na položaju Murina vodili su borbu sa Nijemcima, a na Sikirici čulo se puškarjanje. Nije se imalo vremena za gubljenje, donijela se hitna odluka, da zamjenik komandanta brigade sa jednom četom 3. bataljona i sa 20 Talijana dobrovoljaca sa 2 laka bacača pod zaštitom mraka izade na Sikiricu i u toku noći napadne neprijatelja, projera ga i zauzme njegov položaj. Tako je i učinjeno.

15. listopada oko 23 sata sa navedenom četom i Italijanima izašli smo na vrh Sikirice i podijelili četu po vodovima. Počeli smo lagano bez ikakvog šuma da se približavamo njemačkim položajima i bunkerima. Vatra se nije smjela otvarati sve dok nismo došli nad same rovove i oko 2 sata noću iznenadili smo Nijemce na spavanju preduzimajući na njih energičan napad i izbacili ih s tog položaja. U ovom naletu ubili smo 12 vojnika i 7 ranili, zapisali smo 2 mitraljeza »Šarac», 7 pušaka, 5 pištolja, 50 šatorskih krila, 12 čebadi, 3.000 komada municije i oko 300 bombi. Mi nismo imali gubitaka. Pošto smo zauzeli pomenuti položaj, pristupili smo njegovo uredenju za odbranu, jer je postojala sposnost da neprijatelj izvrši protivnapad i nase nam izvjesne gubitke.

16. listopada kad je svanulo i sunce poizašlo, bilo je hladno, a na izvjesnim predjelima pao je i snijeg. Četa je bila raspoređena na položaju 1. i 4. bataljona pojavili su se sjeverozapadno od Sikirice u Katunima na odmoru. Bilo je oko 9 sati kad sam sa položaja navedene čete sašao kod 1. i 4. bataljona. Malo poslije dolazi kod mene kurir iz čete na položaju i izvještava da od pravca Čakora preko Planinice k — 1963 nastupa jedna njemačka kolona jačine 700—800 stotina vojnika, usmjereni pravcem na položaj pomenute čete. Odmah sam naredio komandanu 1. i 4. bataljona da što prije sa bataljonima iz Katuna dodu na položaj Sikirica. Komandanti su se izjašnjavali da vojska ne može da ide, jer tri dana ništa nije jela, niti je spaval. U tom momentu stigao je i drugi kurir od pomenute čete s izvještajem, da je neprijatelj po-

stupilo se uništenju vojnika. Bili su iznenadeni i zbumjeni, nastalo je trčaranje lijevo i desno, tražila se artiljerijska pomoć preko radio stanice. U toj borbi dešavalo se da je Stevan Dačić, Dunko Cvitan, Đuro Alfirović i još neki s jednim netkom ubijali po dva njemačka vojnika.

Navedena borba trajala je od 13 do 18,30 sati i završila se s 4 ubijenih 7 njemačkih oficira, 220 vojnika, a ranjeno preko 200 vojnika. Zarobljenih nismo htjeli imati. Uništavali smo fašističku vojsku do iznemoglosti. Mi u ovoj borbi nismo imali ni mrtvih ni ranjenih.

Zaplijenjena su 4 mitraljeza, 2 bacača, 75 pušaka, 25 pištolja, 250 bombi i oko 20.000 metaka, kao i drugog ratnog materijala sa dvije radio stanice.

Po završenoj borbi prenoćili smo na položaju Sikirica i 17. listopada naše položaje obasipala je kiša jake artiljerijske vatre i neprijatelj je pod zaštitom aviona izvršio prodor motorizacijom na sektor Murina, potisnuvši snage sa tog položaja i otpočevši paljevinu sela u Podlimlju. Jačina neprijatelja bila je 800—1000 vojnika. Uvidjevši da je neprijatelj prodro Murine i napreduje u pravcu Andrijevice, odlučili smo da napustimo položaj Sikirica i da posjednemo položaj bliže Andrijevici radi one mogućavanja neprijatelju zauzimanje pomenutog grada. U tom je momentu neprijatelj jačine 350—400 vojnika neprimjetno izbio na Sikiricu, gdje ga je dočekao 4. bataljon, bacivši se jurišem na njega i za vrlo kratko vrijeme nanio mu gubitke od preko 50 mrtvih vojnika. Plijen nismo pokupili, jer smo trebali hitno odstupiti zbog nastale opće situacije. Mi u ovoj borbi nismo imali gubitaka.

I ovaj primjer kao i mnogi drugi iz borbi II. dalmatinske brigade neka posluže mladim generacijama i borcima naše Armije, kako su se borili njihovi pretci protiv tudinskih osvajača za spas svoga naroda i slobodu svoje domovine.

došao položajima čete na odstojanju 500—700 metara i komandir čete pita šta da radi? Baš u tom momentu stiže i ručak za oba bataljona. Naredio sam komandantima bataljona da borci uzmu komad hleba i mesa u ruku i da što prije izbiju na Sikiricu, jer će u protivnom doći u vrlo tešku situaciju. Zahvaljujući samo tome, što smo ovdje bili energični i naredili hitno bataljonima izlazak na položaj bez obzira na njihov premorenost, bataljoni bili su spašeni. Ovdje smo bili brži samo za nekoliko minuta i preduhitrili smo neprijatelja, susretivši se s njime na samom položaju, koji je bio nešto povoljniji za nas. Odmah smo otpočeli borbu prsa o prsa, bacili smo se energičnim jurišem na neprijatelja. Front se je razvio, ali mi smo pravovremeno uvidjeli da se njemačke pridolazeće snage još nalaze u jaruzi, u vezi s ovim naredili krilnim četama bataljona da opkole neprijatelja, a frontalne čete da ga pritisu. U takvoj situaciji ova su bataljona energično udarili na neprijatelja, opkolivši ga sa svih strana. Pri-

Rivudava uskotračna željeznica, koju stanovnici tog dijela Bosne nazivaju »Cira« s mukom se probijala kroz šumu jedva svladavajući strme uspone Mnoštvo vrtoglavih provalija, jame i klisure — karakteristike su ovoga kraja. »Cira« se s velikom brzinom spušta niz padinu i ulazi u prostranu kotlinu u kojoj leži Drvar. Rječice Unac i Drvara presijecaju kotlinu u dva kraka. Sa zapadne strane rječice Drvara iznenadili su zvuci avionskih motora. To nije bio ništa novog. Svakog jutra njemački izvidači aparati projurili bi nad krovovima i nestali na horizontu. Ali ovog puta dokazalo je bio daleko jači: brujanje mnogih aviona silo se u jed-

čini naše rukovodstvo donosilo je mac, koji se odavna naselio u Drvaru i simpatizirao naše borce, nije htio prepustiti dobrovoljno svoju kuću nacistima. Ubili su ga zajednom sa ženom i djeecom. Pod koj je bio uprskan njihovom krvlju, tek tada su mogle nesmetano gaziti čizme zavojevača. Mnoštvo utisaka usjeklo se u srce Drvarčana, utisaka koji su danas predmet sjećanja i simbola mržnje prema okupatoru.

Dani slobode i mirne izgradnje dočekani su s oduševljenjem i zanosom. Mnogo je toga trebalo obnoviti i novog izgraditi. Danas se Drvarčani ponose svojom bolnicom, velikom proširenom pilanom, blokom novih stambenih zgrada, restauriranim i poljepšanim hotelom, DTO »Partizan« i

STARE I NOVE STAZE Utisci s puta u Drvar

pator doživio svoj konačni slom.

Na ovom mjestu, gdje se spaja Unac i Drvara, pa stotinjak metara sjeveroistočno nalazi se čuvena Titova pećina — položaj u kojem se smjestio naš Vrhovni stab za vrijeme posljednjih i pobijedonosnih dana Narodnooslobodilačke borbe. Novosagrada cesta preko drvenog mosta nad Uncem u uređenu baštu prostoru u velikom polukrugu pred ulazom u pećinu u dva kraka. Sa zapadne strane rječice Drvara smjestio se sam grad — simbol naše borbe i slobodarstva, grad čija je nedavna prošlost ispunila našu povijest najsvijetlijim trenucima. On je jedan od živućih dokaza kravave posljednje neprijateljske ofenzive, kada je oku-

t. d. U planu je obnova tvornice papira i celuloze. Stanovnici su većinom ili drvenoje ili željezni. To je pravi »grad drva«. Bujnost okolnih šuma, koje se decenijama eksplotira, predstavlja glavni izvor njihovog opstanaka. Balvani, trupci, drvena građa i ostali drveni predmeti prebacuju se u Šibenik. Poduzeće »Sipad« rukovodi export importom drveta. Ono je najvažniji artikl tog dijela Bosne i jedan od naših glavnih izvoznih artikala uopće. Kada završi rad u pilanama i na sječi, tamo u kasnim poslijepodnevним časovima, ulicom bruje šetači: muškarci i žene, mladići i djevojke. Stariji ljudi postave sjedalice i klupe pred kućne pragove i pušći vrlo omiljeni banjalučki duhan, pričaju o svojim doživljajima, obnavljaju trenutke iz ranog i zrelog doba. Jednostavni, iskriveni i simpatični su ti ljudi — Drvarčani. Tri put nedjeljno održava se ples, ili »igranka« kako ga oni nazivaju. Na slobodnom prostoru hotela uokvirenog baštom kovitla se šarenog klupko razdragane mladosti. Pod zvucima originalnog i temperamentalnog orkestra u čiji sastav idu harmonika, violinе, klavir, trube i dr., ritam plesa postaje sve življivi, da doživi svoj vrhunac u kasnim noćnim satima. A tada slijedi dubok san, sve . . . dok sunce ne probije kapke i pozove na dnevne dužnosti. Rad, pjesma, ples i srdačnost — to je poslijeratni Drvar, grad čija je povijest zanimljiva, jer je išla krvavim stazama i novim sretnijim putovima.

Izbjeglice u šumi nisu promatrati borbu, ali su je osjećale. Osjećali su svaki njen potez, nijeho srce tuklo je sa srećima svojih boraca. Olakšanje i nijema radošć ispunila je dušu. Mozak revolucije nije uništen. On živi i dalje radi na konačnom oslobođenju. Nijemci su doveli pojačanja. Ubrzo, još u toku dana, kroz Drvar su promicali tenkovi, oklopjena kola i kamiomi kreatibnih ustaša. Sada je otpočela njihova orgija. Pljačkali su i terrorizirali gdje stigoše. Muž jedne starice bio je ubijen. I ona je tri dana ustrashena i izgubljena sjeđala u krošnji velike kruške očekujući svog druga. Ali njega nije bilo, i tada se odlučila na bijeg, bijeg k partizanima — osvjetnicima. Prilikom prelaska mrtak i njemom pećine. Tijelo prosto čezne za danjem svijetom i zrakom. U toj istoj pe-

Demonstracije šibenskih žena 27. ožujka 1942.

Zbog izglađivanja našeg naroda, 27. ožujka 1942., oko 9 sati iz utra, došlo je u Šibeniku da masovne demonstracije žena, koju je organizirao Mještani i mitet KPH. Nekoliko stotina žena — jedan izvještaj oкупatorove policije veli: 300 — islo je šibenskim ulicama vičući: »Kruha! Kruha!«

Ocupatorova policija skupa sa fašističkim crnokosuljcima nastupila je prema ženama brutalno, tukla ih, neke iako noseće i do krvi, pljuskala, vukla za kose. 47 žena i djevojaka radnica i studentkinja, članova Komunističke partije i SKOJ-a uhapšeno je od policijskih agenata te uz zlostavu vučeno na policiju. Među agenata identificirani su marešal Catalano, Fiorentino, Pagan, Antonio Paparo, Ido Polli i Salvatore Ricco.

Ovoga i slijedećih dana uhapšene žene i djevojke okupatorova policija predala je u sudski zatvor i optužila ih Specijalnom судu za Dalmaciju. Neke su u istrazi puštene, a većina njih — svega 31 — optužene su od strane vojno-dražavnog tužioca pri Specijalnom судu za Dalmaciju optužnicom od 29. IV. 1942., R. G. br. 191/42., radi »buntovne manifestacije«. Većina njih optužena je i radi »buntovne manifestacije«, biva demonstracije koje su 11. travnja napravile u znak protesta u šibenskom zatvoru.

8. svibnja 1942. izvedena je ova 31 šibenska žena i djevojka

pred vijeće Specijalnog судa u Šibeniku, kome je predsedao general Maggiora Vergano.

To su bile: Nedra Čatlak, Vjekoslava, Ankica Kronja Ivanova, Nedra Škarica pok. Mate, Divna Pivac Stipina, Biserka Novak Nikolina, Bosiljka Fulgos pok. Ante, Ankica Šarić Ivanova, Iskra Šupe Antina, Divna Višić Matina, Smiljka Kužina Blaževa, Slavenka Jurković Nikolina, Vinka Jurković Blaževa, Ankica Šarić pok. Krste, Marija Brajer žena Karla, Marija Rakić Milina, Kata Protega Lukina, Mladenka Radić pok. Jose, Perica Tambača pok. Jose, Smilja Belamarić pok. Ante, Suzana Markoč pok. Ive, Zorka Peršen Mirkova, Stefica Ercegović Milanova, Vjekoslava Despot pok. Ivana, Danica Ninić pok. Jose, Šima Jurišić ud. Jose, Čudna Stegić Antina, Dragica Ženić pok. Ive, Ljubica Jurković Andrijina, Mila Job Nikolina, Tona Vuković žena Mate i Olga Manojlović Ljubina. Čatlak i Škarica imale su jedva 17 godina, Ankica Šarić Ivina i Kužina čak jedva 16.

Fašistički suci osudili su: na godinu dana robije 15 njih: te su Kronja, Novak, Fulgos, Šupe, Višić, Slavenka i Vinka Jurković, Ana Šarić pok. Krste, Brajer, Tambača, Belamarić, Peršen, Stegić, Vuković i Manojlović;

na 8 mjeseci robije 5 njih: te su Čatlak, Škarica, Pivac, Ana Šarić Ivina i Kužina.

Šibenik kroz tjedan

Kinematografi

TESLA: premijera američkog filma u bojama — LIDYA BAILEY — Dodatak: Filmske novosti br. 26. (26.—1. VIII.)

Premijera američkog filma u bojama — POZARI U MONTANI — Dodatak: Filmske novosti br. 27. (2.—8. VIII.)

SLOBODA: zatvoreno radi restauriranja.

Dežurna lječarna

Službu vrši II. narodna lječarna — ul. Bratstva i Jedinstva.

IZ MATIČNOG UREDA RODENI

Biljana, kći Nikole i Vinke Krička; Slavko, sin Ivana i Vice Ercegović; Jasenka, kći Ante i Vesne Ukić; Milan, sin Marijana i Draginje Titlić; Nada, kći Lučke i Nede Konar; Ankica, kći Jere i Andelke Brajković; Branko, sin Nikole i Ane Vranjić i Ankica, kći Jose i Ivanice Cubrić.

Vjenčani

Lucić Ljubo, službenik — Vučkorepa Frana, domaćica; Krasić Niko, radnik — Jadrešin Andelina, bolničarka, Tošović Radijove, vodnik JRM — Vesović Milica, domaćica i Vlahov Ante, ribar — Vlahov Vinko, domaćica.

UMRLI

Zupanović Pavica pok. Filipa, stara 23 god.; Miletić Anka Jančeva, stara 1 dan; Lazić Stanika Stevanova, stara 20 god.; Beljan Cvita; rod. Pavasović, stara 28 god. i Iljadica Ana, rod. Tambača, stara 73 god.

LOVCI UBILI 10 LISICA

Ove i prošle nedjelje članovi šibenskog lovačkog udruženja izvršili su u predjelu Popelj kod Vrpolja hajku na lisice. Tom prilikom imali su velikog uspjeha, jer su za kratko vrijeme ubili pet lisica, a preostalih pet, od čega četiri mladih, nakon što su ih primjetili u jednoj jami, istu odmah hermetički zatvorili i tako onemogućili da izidu van.

XX. sjednica Gradske općine

U petak 30. o. mj. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća Narodni odbor gradske općine održat će svoju XX. redovnu sjednicu. Početak sjednice zakazan je u 17 sati sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj o radu Inspekcije tržišta za I. polugodište 1954. godine.

2. Odluka o organizaciji stalne vatrogasne straže.

3. Odluka o dopunskim plaćama i položajnim dodacima službenika ustanove Narodnog odbora.

4. Odluka o stambenim tarifama.

Pozivlju se gradani da u što većem broju prisustvuju ovoj sjednici.

Smrtna nesreća

Silvestar Marasović pok. Ante iz Rupa radeći u predjelu Visovca na piljenju jablana smrtno je stradao 9. o. mj. On se prilikom pada stabla htio skloniti da ga ovaj ne udari, ali ga je iznenadio, pritisnuvši ga tako, da je na mjestu ostao mrtav.

Sport

DTO „Partizan“ pobijedio „Studenta“

U srijedu 21. o. mj. ispred osmogodišnje škole »Simo Matačulj« odigran je uzvratni susret u košarci između DTO »Partizan« i »Studenta«. Pobijedio je DTO »Partizan« s rezultatom 50:17 (16:6). Timovi su nastupili u slijedećem sastavu: »Partizan«: Bukić (6), Radić (6), Maroti (12), Slipčević (18), Zupanović (4) i Konjevoda (4). »Student«: Marušić (2), Zaninović (11), Bošković, Zupanović i Iljadica (4).

Najbolji igrači susreta bili su Bukić, Maroti, Zaninović i Bošković.

Kvalifikacije za Dalmatinsku ligu OMLADINAC — RADNIČKI 2:1

Šezdeseta godišnjica rođenja kompozitora Baranovića

U nedjelju navratio je Moško Baranović, odlični naš kompozitor i dirigent, šezdesetu godinu života.

Moško Baranović sin je stare šibenske narodne kuće. Rodio se u Šibeniku 25. srpnja 1894. Srednju je školu pohađao u Zagrebu, očitovali veliku sklonost prema glazbi. Glazbene nauke učio je na Visokoj školi u Bečeju, pa je već kao 20-godišnji mlađi apsolvent postao korepetitor i dirigent opere u kazalištu u Zagrebu. Tu se razvio u odličnoga opernog, zbornog i orkestralnog dirigenta, radeći čitav niz godina u zagrebačkoj operi, filharmoniji i velikom pjevačkom društvu »Lisinski«. Kao dirigent, osobito u simfonijskim koncertima, govorio je u mnogim evropskim velikim gradovima. Dirigirao je moderna i klasična djela, a osobito je pažnju posvećivao slavenskoj glazbi. Krešimir Baranović najznačniji je hrvatski dirigent.

Značajan je i Baranovićev kompozitorski rad. Pored većeg broja pjesama, skladao je operu »Striženo košeno«, te dva baleta: »Licitarsko srce« i »Imbrek z nosom«, kao i nekoliko orkestralnih

kompozicija. Balet »Licitarsko srce« je jedno od naših najvećih muzičkih djela, i u njemu je do najvišeg izraza došao veliki talent ovog našeg umjetnika, čiji se radovi odlikuju briljantnim orkestralnim zvukom, neobično bogatim u zvučnoj šarolikosti.

Prigodom šezdesete godišnjice

IZ STAROGA ŠIBENIKA

40 najimućnijih Šibenčana 1848. godine

17. svibnja 1848., pod Br. 1184/Pres., Namjesništvo dalmatinsko u Zadru naredilo je svim općinama da mu hitno dostave spisak glavnih 40 do 60 poreznika sa svog područja, koji će učestvovati kod izbora »triju senatora koje će Dalmacija poslati u parlament u Bečeju. Pošto su porezni registri bili nepotpuni i nesigurni, Namjesništvo je naredilo da ovaj spisak sastave općinske komisije za odmjeru lične dohotarine, s time da za svakog od tih poreznika bude posebno iskazan približni čisti godišnji prihod od posjeda (zemlje i kuće), a posebno onaj od obrtnih djelatnosti.

Šibenska je općina izradu ovog spiska povjerila posebnoj komisiji, u kojoj su bila četiri općinske prisjednike i petorica razreživača poreza. Njihov operat — u vidu tabele — Općina je 23. svibnja, pod Br. 880, dostavila Namjesništvu, vjerovatno štafetom na ličnost Namjesnika, kako je bilo naredeno.

Šibenski spisak obuhvaća 40 lica, samih stanovnika grada. Okolna se mjesta nisu mogla pohvaliti ni jednim većim poreznikom. Spisak je iskazao samo one poreznike koji su fizička lica, a ne i pravne osobe, moralna bića i korporacije, premda je i među njima bilo velikih poreznika (šibenska biskupija, katedrala, Nova crkva, samostani konventualaca i benediktinka).

17 iskazanih poreznika imalo je čisti godišnji prihod do 1000 forinti. Ti su: Lujo Đadrov pok. Jakova (500 for., samo od posjeda), Ante Belamarić pok. Grge i Ante Semenić pok. Bože (po 800 for., od posjeda), Pavao BonTempo pok. Ante (300 for. od posjeda i isto toliko od obrtne djelatnosti), Ivan Krst. Fontana pok. Ante (700 for., od posjeda), Paško Belamarić pok. Mate (800 for., od posjeda), Josip Zarković pok. Jure (po 400 for. od posjeda i obrta). Tommaseov zet Ante Banchetti pok. Andrije, Vicko Mattiazz pok. Jacinta, Ivan Pićnik pok. Mate, Andrija Unić pok. Ivana i Luka Karađole pok. Marka imali su po 1000 for. prihoda od posjeda. Isto takav prihod, ali od posjeda i obrtne djelatnosti, imali su Nikola D'Anastasio (800, 200), poznati dobrotvor Nikola Miletić pok. Todor (600, 400) Ante Baranović reč. Kapural pok. Petra (500, 500), Paško Rošini pok. Mate (400, 600) i Špirko Veržina pok. Luke (200, 800).

Učiteljsku školu pohađalo je 112. učenika-ce, 72,32% učenika ce završilo je razred s uspjehom, dok razred ponavlja svega sedam učenika-ce. Srednja ocjena škole iznosi 3,05. S odličnim uspjehom završilo je 17, s vrlo dobrim 57, dobrim 110, a dovoljnim 40 učenika.

Na gimnaziji je od 294 učenika pozitivno ocijenjeno 80,29%, dok razred ponavlja svega sedam učenika-ce. Srednja ocjena škole iznosi 3,05. S odličnim uspjehom završilo je 17, s vrlo dobrim 57, dobrim 110, a dovoljnim 40 učenika.

Učiteljsku školu pohađalo je 112. učenika-ce, 72,32% učenika ce završilo je razred s uspjehom, dok razred ponavlja svega sedam učenika-ce. Srednja ocjena škole iznosi 3,05. S odličnim uspjehom završilo je 17, s vrlo dobrim 57, dobrim 110, a dovoljnim 40 učenika.

U Školi za liječnike pomoćnike, koja ujedno prestaje djelovanjem, od 23 učenice diplomski ispit je završilo 19, dok je četvero učenika ce ponovno ispit u jedenskom roku.

U Ženskoj stručnoj školi postignut je također višan uspjeh. Od 269 učenica razred je završio 88,47%, dok ih sedmoro ponavlja godinu. Srednja ocjena škole iznosi 3,40. S odličnim uspjehom završile su 24 učenice, s vrlo dobrim 84, dobrim 107, a s dovoljnim uspjehom 24 učenice.

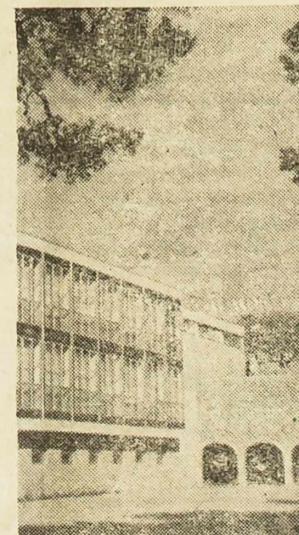
U Školi za liječnike pomoćnike, koja ujedno prestaje djelovanjem, od 23 učenice diplomski ispit je završilo 19, dok je četvero učenika ce ponovno ispit u jedenskom roku.

U Ženskoj stručnoj školi postignut je također višan uspjeh. Od 269 učenica razred je završio 88,47%, dok ih sedmoro ponavlja godinu. Srednja ocjena škole iznosi 3,40. S odličnim uspjehom završile su 24 učenice, s vrlo dobrim 84, dobrim 107, a s dovoljnim uspjehom 24 učenice.

Nagrađeni prosvjetni radnici

Nedavno je Savjet za prosvjetu i kulturu Narodnog odbora gradske općine na svojoj sjednici nagradio najzaslužnije prosvjetne radnike.

za prekovremeni rad pet, a za uspješan školski i vanškolski rad 26 učitelja, nastavnika i profesora.

Ranjen od eksplozije bombe

14-godišnji Krešo Petrina Anton naišao je 20. o. mj. u Donjem Polju na jednu bombu, koju je počeo udarati kamenom. U tom momentu ona je eksplodirala, ranivši ga na nekoliko mješta, tako da je odmah doveden u bolnicu, gdje mu je pružena pomoć.

Da li je to moguće?

Ovih dana dobila je uprava za prihode NO-a kotara Šibenik rekordan broj žalbi na raspis poreza prema katatarskom prihodu.

Mali je broj domaćinstava koja se ne žale na visok porez ili pak onih, koji bi se trebali žaliti na prenizak porez. Ima slučajeva, da od dva brata, koji imaju jednak posjed, jedan je oporezovan i do 1000 ili 2000 puta više od drugog. Na primjer, 14 Din : 35000 Din.

Službenici uprave za prihode i katastarske uprave vrlo su sasretljivi i kažu da je raspis istina pogrešan, jer su se služili starim katastarskim knjigama (nove da nisu gotove) i da je jedini lijek — žalba. I žalbe teku.

Nastrandali od mina

19. o. mj. je prilikom miniranja Rošini Ive Vicin iz Zablaće zadobio teže povrijeđe na licu, nakon čega je odmah upućen u šibensku bolnicu na liječenje.

Istog dana prigodom miniranja terena na radilištu u Ražinama teže je stradao Joso Holjevac, radnik poduzeća »Tehnika«. Promenuti je dobio nekoliko ozljeda na glavi. Sada se nalazi na liječenju u šibenskoj bolnici.

Masovna internacija građana na otok Molat

7. lipnja 1942. izdao je okupatorov guverner »anektirane« Dalmacije naredbu br. 150 o izvanrednom postupku protiv partizana, njihovih obitelji, kao i svih pristaša NOP-a — praktično protiv čitavoga našeg naroda. Istovremeno dovršavane su pripreme za masovnu internaciju partizanskih obitelji.

Prvi u nizu mesta utetih od okupatora na nišan bio je naš Šibenik. Već 8. lipnja 1942., pod Gab. br. 1556, v. d. zadarškog prefekta Camillo Bruno traži da mu se dostavi dopuna spiska partizana iz općine Šibenik. Okupatorov komesar za kotar Šibenik Pavlovich učinio je to 12. lipnja., aktom br. 2364/II. Komandanti karabinjerskih jedinica u Šibeniku potpukovnici Sestilli i kapetan Bungaro, šef okupatorove policije u Šibeniku dr. Modica i okupatorov komesar za općinu Šibenik dr. Nicoletti, skupa s Paulovićem, napravili su spisak članova partizanskih obitelji koje treba internirati i poslali ga zadarskoj prefekturi.

Camillo Bruno je, nato, izdao 28. lipnja 1942., pod Gab. br. 1847, nalog da se sve te obitelji uhapse u noći od 29. na 30. lipnja te ujutro 30. pošalju u formirani koncentracijski logor na otoku Molatu. U tu svrhu poslan je u Šibenik i poseban parobrod, »Topola«, od okupatora prekršten u »Ammiraglio Viotti«. Zadatak je povjerjen dru. Modichi, a angažirana je sva okupatorova policija, karabinjeri, pa čak i vojska. Komendant XVIII. armijskog korpusa stavio je na raspoloženje čitavi alpinski bataljon »Fenestrelle«, a okupatorski komandant mjesta Šibenik general Magaldi naredio je svim talijanskim vojnim jedinicama u Šibeniku stanje uzbune.

I tako je u noći od 29. na 30. lipnja 1942. dignuto iz svojih kuća 247 Šibenčana i u 5 sati izjutra odvedeno na Molat. Od tih interniraca — prvih uopće koji su poslani na Molat — bilo je 76 ljudi, 103 žene, 25 djece ispod 10 godina, 24 dječaka ispod 15 godina i 19 ispod 18 godina. Među interniranim bilo je 50-ak muškaraca i žena sa preko 50 godina života, od toga 20-ak staraca od 60 do 70 godina života, dvojica 80-godišnjaka; pa čak i jedan starac sa 91-om godinom života (Ivan Sredonja). Interniran je 83-godišnji invalid bez jednog oka i sakat Ante Kitarović, internirana su dojenčad od 2 mjeseca, pa žene neposredno pred porodajem.

U logoru Molat internirci su moreni gladu i žedu, užasnim ne-higijenskim prilikama, dnevним zlostavljanjem i svakovrsnim ponizavanjima. Iz same ove skupine Šibenčana umrli su od gladi i stradanja u logoru Molat 1942. g. tek 18-mjesečna Sonja Banić, a 30. IX. 1942. 63-godišnji starac Jerkan Županović. 43-godišnja Anta Guberina, teško oboljela u logoru, umrla je odmah sutradan nakon otpusta iz logora, 16. III. 1943.

Velik dio ovih interniraca određen je zatim u logor Le Fraschette da Alatri u Italiji. U tom logoru nije bilo ništa bolje negoli na Molatu, jer su i tu internirci trpjeli glad i zlostavljanja. Već 27. XII. 1942. umro je od posljedica tačkog postupka starac Jere Maroti.

Mlađe ljude okupator je iz logora Molat poslao koncem 1942. i početkom 1943. u Sardiniju na prisilan rad. Otale su neke prije sloma Italije Talijani odveli u logore na kopnu, i tu su ih zgrabili Nijemci, pa poveljili na prisilan rad u Njemačku. Tamo su 20-godišnji Josip Friganović i Jerko Zaninović i umrli.

RADNOM NARODU GRADA ŠIBENIKA

čestita

27. SRPNJA

DAN NARODNOG USTANKA U HRVATSKOJ

Gradski odbor SSRNH — Šibenik

GRADSKI KOMITET SK HRVATSKE — ŠIBENIK

čestita

članovima SK i radnom narodu Šibenika

27. SRPNJA

DAN NARODNOG USTANKA U HRVATSKOJ

NARODNI ODBOR GRADSKE OPĆINE

Savjet za prosvjetu i kulturu
Šibenik

raspisuje

Natječaj

Jeste li podmirili
preplatu za
„Šibenski list“?

za popunjene praznog mesta
stručnog učitelja na Školi za
učenike u privredi u Šibeniku za
predmete metalne struke (tehnološka
metala, enciklopedija s
elementima strojeva).

Rok za podnošenje molbi 15.
kolovoza 1954.

Svim svojim poslovnim mu-
šterijama

čestita

27. srpnja

DAN USTANKA U HRVATSKOJ

»Stampa«
Tiskarsko-knjigovežarsko
poduzeće — Šibenik

Naši mali sirotani

PIRKAVI zapadni povjetač raznosio je selom crne naviljike dima, zbijajući ih u krivudave uličice i prazna, napuštena dvorišta. Smijeh i radost djece zamijenila je galama »kitaša« i »perjaša«, što su, mrkih i surovih lica upadali u kuće u potjeri za vinom, vunenim čarapama i peradima, tim jedinim ratnim trofejima koje su, s uspјehom osvajali.

Nebo je bilo obrubljeno olovno plavim oblacima, što su, poput ogromnih starih galija, plovili po beskrajnoj pučini visinskih oceanâ.

Dvojica dječaka sjediše na starinskoj majčinoj škrinji, čija je prednja strana bila izrezbarena na favorovim grančicama. No, u toj staroj škrinji nije više bilo mirisnih dunja, koje su, nekada, dječake opijale slatkim mirisima. Ni odjeće se u njoj nije nalazilo, jer je majka Janja, sve vrijednije stvari, već davno izmjenila za kukuruz i ječmenicu, kako bi, s vremenom na vrijeme, skuhala kašicu, ili skupljala majušni bubčići, da time utaži glad svojih mališana. Sve ono što se sada nalazio u toj dragoj starinskoj škrinji bila je hrpa, nikom potrebne, starudije.

A tada su upali u kuću faštisti i odmah otopčeli kućnu premetaćinu. Ništa nisu govorili, samo su, štuke, isprevrtali krevete, izmršavali slamarice izbacili slamanje, ispreturnali škrinju s vrha nadno. Zatim su poveli sobom majku Janju, kojoj nisu dali, ni toliko vremena, da dvije male dječje glavice zalije svojim vrućim materinskim suzama. Odgurali su je niz stepenice, tako surovo, kao da se radi o razlupnom komadu starog pokućstva koga se izbacuje napolje da ne kvari dobar izgled unutrašnjosti kuće. Žena je, ipak, smogla toliko vremena, da kaže svojim mališanima: »Budite dobri; povratiti će se majka Janja. I otac će se povratiti. Donijet će sobom punu svoju vojničku torbu bijelog kruha« A kada su ženu izgurali na ulicu, oglasio se dječji plać, koji je, ubrzo našao svoga odjeka u srcima drugih majki i drugih mališana, čije su zjenice zirkale na pukotinama susjednih prozora.

Ošamućeni gladu, mališani su, u potjeri za suhim smokvama,

Izvoz koralja

Za naš jadranski koralj vlada u inozemstvu velik interes. On se po kvalitetu dosta razlikuje od onog kojeg love druge zemlje (Italija, Turska i dr.). Prošle godine poduzeće »Spužvar« je u nekoliko navrata otpremilo u inozemstvo više od 350 kilograma sirovog koralja. Tokom ove godine poduzeće je dobilo nekoliko narudžbi, te će ovih dana biti otpremljena veća pošiljka sirovog koralja. Isto tako je odlučeno da se jedan dio prošlogodišnjeg ulova ostavi za preradu oglrica i drugih nakita, koji se izrađuju u vlastitoj brusionici u Krapnju.

S. G.

otvorili staru škrinju. No, umjesto suhih smokava pronašli su, među kojima brižno umotanu u platnenu kesicu, fotografije svojih roditelja. Stariji Zvone je govorio:

— Svaki po dva puta, braco; Prvo cu ja, a zatim — ti. Pa opet ja, pa opet ti. Je l' pošteno?

Zlatko je ljubio majčine oči, a Zvone očeve ruke. Pri tom je govorio: »Ove ruke osvetit će našu majku. I mršavu Katu. I majku maloga Tomiša. Gore u Grabovima ima puno, puno drugova. I puške oni imaju. I bombe. A kurir im je Nikica Markonov. Samo, braco, nemaju oni svoga ka-

zana... lazilo u kući mališana šest neprijetnika, pokupili još jednu, pa opet jednu. Caskom je požar obuhvatio staru izrezbarenu škrinju, slamarice i pod — i ubrzo sve skupa pretvorio u hrpu ugljevlja i pepela. U jednu riječ, sve je progutao oganj, osim platnene kesice, u kojoj se nalazila fotografija dječjih roditelja.

Zatim se, u zalaz sunca, oglase mitraljesci rafali. Među osam mrtvih majki, koje su pale pod fašističkim metcima, nalazila se i majka dvojice malih sirotana: Zvonka i Zlatka.

Petar Bilušić

Kako je 1873. g. osuđena izgradnja željezničke pruge Siverić-Šibenik preko Konjevra

Izgradnju prve dalmatinske željeznicu nametnula je potreba vježbanje trase na terenu, zavedeni željeznicu nametnula je potreba glasinama da im zemljište, preko koga će željeznička pruga ići, neće biti plaćeno i da im eventualna štetna neće biti naknadna. Imajući razloga držati da će se za Radoničanima povesti seljani Konjevra, Lozovca i Bičlića, Perroux je molio Općinu da ih preko seoskih glavara obavijesti da će im uglenokopno državstvo za sve dati potpunu naknadu.

Austrijska je vlada, međutim, uskratila »Monte Promina« izdanie koncesije. Predstavnici Šibenske Općine načelniku Šupuku i Velišiću sa najbližom im lukom na Jadranu. Da je Šibenik ta luka, nitko nije sporio; da Siverić treba spojiti sa Šibenikom po najkraćoj i najpovoljnijoj trasi, preko Konjevra, željele su obje neposredno zainteresirane općine, Šibenska i Drniška, a u najvećoj mjeri uglenokopno društvo »Monte Promina«, glavni interes Austrionske vlade, međutim, odlučila je da željeznička pruga ide iz Siverića u Split,

»Monte Promina« je započeo Perković-Šibenik. Ovakvo rješenje, na uštrb Šibeniku, izvojevao je svojim uplivom i upornim radom splitski načelnik Bajamonti. Šibenčani i Drnišani te društvo »Monte Promina« nisu se s tim pomirili. Društvo je odlučilo da o svom trošku izgradi prugu normalnog kolosijeka Siverić-Šibenik, preko Konjevra i Lozovca, te je od vlade zatražilo odnosnu koncesiju, a dalmatinski Sabor, na prijedlog Šibenskih zastupnika Šupuka i Fontane, izrazio je vlasti želju da omogući izgradnju te pruge. 1873. g. vladala je u okolici Drniša i Šibenika, uslijed nerodice, užasna oskudica, pa se opravdano očekivalo da će ova inicijativa, koja je mnoštvu gladnih imala pružiti mogućnost zatrude, naići na odobrenje.

»Monte Promina« je započeo bio već i trasirati tu svoju prugu. Razabiremo to iz zapisnika napravljenog 5. listopada 1873. u Šibenskom općinskem uredu pod Br. 2196. Predstavnik spomenutog društva Perroux potužio se Općini da seljani drniškog Radoniča nisu dozvolili inžinjerima »Monte Promine« označiti

KOTARSKI KOMITET SK HRVATSKE — ŠIBENIK

čestita

članovima SK i radnom narodu kotara

27. SRPNJA

DAN NARODNOG USTANKA U HRVATSKOJ

RADNOM NARODU KOTARA ŠIBENIKA

čestita

27. SRPNJA

DAN NARODNOG USTANKA U HRVATSKOJ

Kotarski odbor SSRNH — Šibenik

Svim svojim poslovnim prijateljima
i radnom narodu naše zemlje

čestita

Dan ustanka u Hrvatskoj

»VOĆE« — ŠIBENIK

vojnika upali šibicu. Zatim u-

pali još jednu, pa opet jednu. Caskom je požar obuhvatio staru izrezbarenu škrinju, slamarice i

pod — i ubrzo sve skupa pretvorio u hrpu ugljevlja i pepela. U jednu riječ, sve je progutao oganj, osim platnene kesice, u kojoj se nalazila fotografija dječjih roditelja.

Zatim se, u zalaz sunca, oglase mitraljesci rafali. Među osam mrtvih majki, koje su pale pod fašističkim metcima, nalazila se i majka dvojice malih sirotana: Zvonka i Zlatka.

Petar Bilušić

„ASTRA CIPELE“

Tvornica „Franjo Gorjup“ - Zagreb
Prodavaonica Šibenik.

Prodaje sve vrste cipela na tromjesečnu otplatu
i uz gotov novac.

Svim našim mušterijama

čestitam

Dan ustanka u Hrvatskoj

organ Socijalističkog saveza
radnog naroda za grad i kotar

Šibenik

Uredništvo, Štamparsko poduzeće

»Stampa«

Glavni

I odgovorni urednik

NIKOLA BEGO

Tekući račun: Narodna banka
Šibenik broj 531-T-292

Rukopisi se ne vraćaju.

Preplata za tri mjeseca Din
120.—, pola godine Din 240.—,
za 1 godinu Din 480.—

„KRKA“ - Industrija za proizvodnju i promet prehrambenih artikala - Šibenik

Svima radnim ljudima naše zemlje
čestita

27. srpnja

Dan ustanka naroda Hrvatske

Narodni odbor općine Šibenik - Varaždinski

čestita
radnom narodu svog područja

27. srpnja

Dan ustanka naroda u Hrvatskoj

Tvornica lakih metala
„BORIS KIDRIČ“
ŠIBENIK

Traži:

- a) JEDNOG SAMOSTALNOG FINANCIJSKOG KNJIVODU
- b) JEDNOG SAMOSTALNOG POGONSKOG KNJIGOVODU.

PONUDE SA PODROBNIJIM OPISOM DOSADAŠNJEG RADA SLATI NA GORNJU ADRESU,
PLAĆA PO TARIFNOM PRAVILNIKU.

**Radni kolektiv Tvornice
lakih metala
„Boris Kidrič“
ŠIBENIK**

čestita
radnim ljudima naše Republike

**Dan ustanka
naroda
Hrvatske**

„MESOPROMET“ - ŠIBENIK

Svim svojim poslovnim mušterijama
kao i radnim ljudima
grada i kotara

čestita

13-годишnjicu Narodnog ustanka u Hrvatskoj

Čitavom radnom narodu
grada i kotara

čestita

**27. SRPNJA
DAN USTANKA NARODA HRVATSKE**

Radni kolektiv
„Pomorskog građevnog
poduzeća“ - Šibenik

Mjesno sindikalno vijeće Šibenik

Svim radnim ljudima naše zemlje
čestita

27. srpnja

Dan ustanka naroda Hrvatske

TRANSJUG
Šibenik
Međunarodno
otpremninstvo

Povodom
27. SRPNJA

upućuje svojim mušterijama
i poslovnim suradnicima sr-
dačne čestitke

Svim potrošačima grada i kotara
POVODOM

DANA USTANKA NARODA HRVATSKE
upućuje srdačne čestitke

Radni kolektiv
»PREHRANA« — ŠIBENIK

Radni kolektiv
Gradevнog poduzećа „R A D“ — Šibenik
čestita radnom narodu
grada i kotara

Praznik naroda Hrvatske
27. SRPNJA

„IZGRADNJA“

Građevno poduzeće — Šibenik

č e s t i t a

svim radnim ljudima
naše socijalističke
domovine

27. SRPNJA

Praznik naroda Hrvatske

Narodni odbor gradske općine Šibenik

č e s t i t a

SVIM RADNIM LJUDIMA

27. SRPNJA

Dan ustanka naroda Hrvatske

Svim svojim mušterijama
čestita

27. srpnja

Praznik naroda Hrvatske

Obrtno poduzeće
»DANE RONČEVIĆ« - Šibenik

Radni kolektiv
Tvornice tekstila, užarije
i trikotaže
»JADRANKA«
Šibenik

čestita

radnim ljudima naše
zemlje

27. SRPNJA
Praznik naroda Hrvatske

KINOPODUZEĆE — ŠIBENIK

svim svojim posjetiocima

čestita

27. SRPNJA

Praznik naroda Hrvatske

Transportno poduzeće „JADRAN“ — Šibenik

Svim svojim mušterijama
i radnim ljudima grada
i kotara

čestita

27. SRPNJA

13-GODIŠNJCU NARODNOG USTANAKA U HRVATSKOJ

Dan
ustanka
naroda Hrvatske

27. SRPNJA

čestita
„Gradski magazin“
Šibenik

svim svojim potrošačima

„ZADRUGAR“

Poduzeće za promet poljoprivrednim proizvodima i industrijskom robom KSPZ-a Šibenik

Vrši otkup svih zemaljskih proizvoda (višnje, bajame, buhač, smokve, vino i t. d.), a sve područne zadruge snabdijeva s artiklima industrijske proizvodnje.

Za sve informacije obratite se na telefon 2-47.

Svim zadrugorima, poslovnim prijateljima i ostalim radnim ljudima
kotara i grada

čestita

27. SRPNJA

Dan ustanka naroda Hrvatske

NARODNI ODBOR KOTARA ŠIBENIK

čestita

svim radnim ljudima

DAN USTANKA

naroda u Hrvatskoj

27. srpnja

„OTPAD“ Poduzeće za promet otpacima - Šibenik

čestita
svim građanima Šibenika
27. SRPNJA
Praznik naroda Hrvatske

čestita

radnom narodu grada i kotara
27. SRPNJA
PRAZNIK NARODA
HRVATSKE

PILANA I TVORNICA SANDUKA — ŠIBENIK

čestita
svim svojim poslovnim prijateljima
i ostalim radnim ljudima naše zemlje
27. SRPNJA
Praznik naroda u Hrvatskoj

Autotransportno poduzeće — Šibenik

Čitavom radnom narodu grada i kotara
čestita
Dan ustanka u Hrvatskoj
27. srpnja

RADNI KOLEKTIV
Trgovačkog poduzeća „KORNAT“ - Šibenik

čestita

Svim svojim mušterijama
te ostalom narodu kotara
i grada

27. SRPNJA Praznik naroda u Hrvatskoj